

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 stycznia 2016 r.

Pozycja 55

POSTANOWIENIE z dnia 14 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 3/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – przewodnicząca
Andrzej Rzepliński – sprawozdawca
Leon Kieres,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 września 2015 r. odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej J.F.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału 2 stycznia 2015 r. (data nadania) J.F. (dalej: skarżąca) kwestionuje zgodność art. 75 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.; dalej: k.k.) w zakresie, w jakim nie przewiduje, nawet jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, możliwości odstąpienia przez sąd od zarządzenia wykonania kary pozbawiania wolności, w sytuacji gdy wobec skazanego ponownie orzeczono niewielką karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona na podstawie następującego stanu faktycznego. Sąd Okręgowy w B. postanowieniem z maja 2014 r. zarządził wykonanie warunkowo zawieszanej kary 4 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec skarżącej wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z kwietnia 2011 r. Uzasadnieniem zarządzenia wykonania kary było skazanie skarżącej wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z listopada 2013 r. na karę jednego miesiąca bezwzględnego pozbawienia wolności. Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z lipca 2014 r. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w B. z maja 2014 r.

3. Skarżąca z zarządzeniem wykonania orzeczonej wobec niej kary pozbawienia wolności wiąże naruszenie prawa do sądu. Orzeczenie to zostało bowiem wydane według niej na podstawie kwestionowanej regulacji, która przewiduje obligatoryjne zarządzenie wykonania kary nawet wówczas, gdy przemawiają przeciwko temu szczególne względy. Zdaniem skarżącej, podejmując decyzję o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności, sąd nie

uwzględniał okoliczności korzystnych dla niej, pominiętych całkowicie przez niego z uwagi na treść art. 75 § 1 k.k. Takie normatywne ograniczenie w orzekaniu sądu rozpoznającego sprawę sprowadza go – w ocenie skarżącej – do roli „automatycznego notariusza”, co wydaje się naruszać normę z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

4. Skarżąca dla wykazania, że doszło do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji odwołała się także do uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 17 lipca 2013 r. (SK 9/10, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 79), w którym stwierdził on, że sąd wykonawczy powinien mieć możliwość badania, czy istnieją powody do zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej wobec osoby powtórnie skazanej na karę pozbawienia wolności. Procedura zgodna z art. 45 ust. 1 Konstytucji nie może bowiem, jak wynika z tego wyroku, ograniczać roli sądu wykonawczego do podejmowania decyzji formalnych; takie ograniczenia stanowią bowiem sprzeczną z art. 45 ust. 1 Konstytucji ingerencję w niezależność sądu.

5. Zdaniem skarżącej jej sytuacja oraz sytuacja skarżącego, w sprawie skargi którego Trybunał wydał orzeczenie (SK 9/10), są podobne. Wobec obu osób orzekano w przedmiocie zarządzenia wykonania kary 4 lat pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej, zaś w okresie próby zostały one skazane na karę pozbawienia wolności w wysokości: miesiąca – skarżąca, jednego roku – skarżący (ale w tym ostatnim przypadku karę tę warunkowo zawieszono). W przekonaniu skarżącej powyższe ustalenia uzasadniają przyjęcie stanowiska, że w obu przypadkach sąd powinien mieć możliwość niezarządzenia wykonania zawieszanej uprzednio kary pozbawienia wolności, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy.

6. *In fine* skargi skarżąca wniosła o wydanie postanowienia tymczasowego „wstrzymującego wykonanie postanowienia Sądu Okręgowego w B. z maja 2014 r.”.

7. Zarządzeniem z 15 stycznia 2015 r. Trybunał Konstytucyjny wezwał skarżącą do uzupełnienia braku wniesionej skargi przez dokładne określenie sposobu, w jaki doszło do naruszenia prawa do sądu w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną.

8. W piśmie procesowym nadesłanym w celu uzupełnienia braku skarżąca wskazała, że naruszenie prawa do sądu wynikało z tego, że sąd nie miał możliwości podjęcia procesowego badania sprawy skarżącej i nie uwzględnił – w jej okolicznościach i przy domniemaniu możliwości orzekania kar wolnościowych – że istnieją powody do zaniechania zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, wcześniej warunkowo zawieszanej, wobec osoby powtórnie skazanej za czyn błahy na karę pozbawienia wolności. Za odstąpieniem od zarządzenia wykonania kary przemawiać miały według skarżącej: dotychczasowe prawidłowe jej zachowanie i pozytywna prognoza kryminologiczna.

9. Postanowieniem z 3 września 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze dalszego biegu. Skarżąca nie dowiodła, że zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności uprzednio warunkowo zawieszanej doprowadziło do naruszenia jej prawa do sądu. Odwołując się do wyroku TK wydanego w sprawie o sygnaturze SK 9/10, skarżąca nie zauważyła, że cytowane przez nią stanowisko odnosiło się do sytuacji, w której także druga z orzeczonych wobec skarżącego kar pozbawienia wolności została warunkowo zawieszona, a zatem, że nie można też zawartych w tym uzasadnieniu powołać dla wykazania, że w sprawie skarżącej doszło do naruszenia konstytucyjnych praw podmiotowych. Sama okoliczność, że sprawa ta jest podobna do sprawy skarżącej, nie uzasadnia przyjęcia tezy o spełnieniu przesłanek skargi konstytucyjnej. Brak tożsamości spraw SK 9/10 i Ts 3/15 wyklucza zaś

jedynie przyjęcie zbędności orzekania.

10. Trybunał zwrócił ponadto uwagę na to, że orzekające w sprawie skarżącej organy wyraźnie stwierdziły, że brak w jej wypadku szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby odstąpienie od zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności. W tym kontekście wykazał on także niezasadność porównywania przez skarżącą jej sytuacji z sytuacją skarżącego, w którego sprawie został wydany cytowany w skardze wyrok Trybunału Konstytucyjnego.

11. W zażaleniu złożonym na powyższe postanowienie Trybunału skarżąca podtrzymała tezę, że w jej sprawie „mechanicznie” zarządzono wykonanie zawieszanej dotychczas kary pozbawienia wolności, nie uwzględniając – z uwagi na treść normy wywiedzionej z art. 75 § 1 k.k. – innych okoliczności, korzystnych dla niej. Dalsza część uzasadnienia wniesionego zażalenia jest tożsama z treścią skargi konstytucyjnej. Przede wszystkim powtórnie zostały przytoczone w skardze wywody zawarte w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 17 lipca 2013 r. (SK 9/10).

12. *In fine* zażalenia skarżąca stwierdziła jedynie, że w świetle regulacji normatywnych nieuprawnione wydaje się twierdzenie Trybunału Konstytucyjnego, iż „zdaniem sądu orzekającego w sprawie warunkowe zawieszenie tej kary nie było wystarczające do osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa”, gdyż art. 75 § 1 k.k. wyłączył w przypadku skarżącej możliwość wzięcia pod uwagę szczególnych okoliczności.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 36 ust. 4 w zw. z art. 49 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w zw. z art. 36 ust. 6 i 7 oraz w zw. z art. 49 ustawy o TK). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy w zaskarżonym postanowieniu prawidłowo stwierdził zaistnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. We wniesionym zażaleniu nie sformułowano zasadniczo żadnych konkretnych zarzutów przeciwko zaskarżonemu postanowieniu. Treść zażalenia w blisko 90% stanowi fragment skargi konstytucyjnej zawierający argumenty, do których Trybunał odniósł się już w zaskarżonym orzeczeniu.

4. Skarżąca nie ustosunkowała się też do przedstawionych w postanowieniu ustaleń Trybunału Konstytucyjnego wykazujących niezasadność stanowiska prezentowanego przez nią we wniesionej skardze. *In fine* zażalenia stwierdziła ona jedynie, że Trybunał niezasadnie przyjął, iż „zdaniem sądu orzekającego w sprawie warunkowe zawieszenie tej kary nie było wystarczające do osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa”, gdyż art. 75 § 1 k.k. wyłączył w przypadku skarżącej możliwość wzięcia pod uwagę szczególnych okoliczności.

5. Ustosunkowując się do powyższego zarzutu, należy stwierdzić, że skarżąca nie uważała, iż przytoczone stanowisko Trybunału Konstytucyjnego dotyczyło możliwości warunkowego zawieszenia orzeczonej wobec skarżącej kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 miesiąca za drugie z popełnionych przestępstw i służyło wykazaniu, że jej sytuacja prawna nie jest tożsama z sytuacją skarżącego, w którego sprawie Trybunał Konstytucyjny wydał wskazany w skardze wyrok (sprawa o sygn. SK 9/10).

6. Zacytowane twierdzenie Trybunału nie odnosiło się zatem do możliwości rezygnacji z zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności wcześniej warunkowo zawieszanej, ale orzeczonej wobec skarżącej za pierwsze z popełnionych przestępstw. Nie budzi zaś wątpliwości, że skazując skarżącą ponownie na karę pozbawienia wolności i rozpatrując możliwość jej warunkowego zawieszenia, sąd nie stosował (i nie mógł stosować) art. 75 § 1 k.k. Przepis ten nie określa bowiem, kiedy można karę warunkowo zawiesić, ale kiedy trzeba wydać zarządzenie o wykonaniu kary pozbawienia wolności wcześniej warunkowo zawieszanej. Skarżąca naruszenie przysługujących jej praw wiąże zaś nie z wydaniem wyroku skazującego na karę bezwzględną pozbawienia wolności, ale z zarządzeniem wykonania wcześniej orzeczonej kary pozbawienia wolności.

7. Trybunał Konstytucyjny jeszcze raz podkreśla, że skarga konstytucyjna przysługuje jedynie w przypadku, w którym skarżący wykaże, iż w jego sprawie doszło do naruszenia przysługujących mu praw, u podstaw którego znajduje się niekonstytucyjne brzmienie zaskarżonej regulacji. Skarżąca przedmiotem niniejszej skargi uczyniła art. 75 § 1 k.k., zarzucając mu naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji. Nie wykazała ona jednak, aby w jej sprawie doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu.

8. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że w kodeksie karnym znajduje się szereg regulacji, które mają charakter obligatoryjny, co oznacza, że jeżeli spełnione są przewidziane w nich przesłanki, to sąd musi zastosować określone w nich sankcje. Nie ma przy tym podstaw do zaakceptowania stanowiska, zgodnie z którym okoliczność, że w sprawie został zastosowany taki obligatoryjny przepis, jest równoznaczna z naruszeniem prawa do sądu. Do takiego wniosku doszedł też Trybunał Konstytucyjny w cytowanym w skardze orzeczeniu, uznając, że nawet w sytuacji, w której wobec sprawcy ponownie została wymierzona kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, obligatoryjne zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności jest zgodne z art. 45 ust. 1 Konstytucji, jeżeli za odstępieniem od zarządzenia nie przemawiają szczególne względy.

9. Z tego powodu do merytorycznego rozpoznania wniesionej skargi konstytucyjnej konieczne było uprawdopodobnienie przez skarżącą, że w jej sprawie doszło do naruszenia prawa do sądu. Było to konieczne też z tego powodu, że druga z orzeczonych wobec niej kar nie została warunkowo zawieszona (co oznacza, że sąd stwierdził brak pozytywnej prognozy

kryminologicznej), jak też z tego względu, że sąd orzekający w sprawie nie tylko nie wskazał szczególnych okoliczności, które podważałyby konieczność wydania zarządzenia o wykonaniu kary pozbawienia wolności, ale – mając świadomość wątpliwości konstytucyjnych, jakie rodzi art. 75 § 1 k.k. – stwierdził jednoznacznie, że sytuacja skarżącej mieści się w zakresie zastosowania art. 75 § 2 k.k., który także stanowi podstawę – tylko że fakultatywną – podjęcia wykonania kary warunkowo zawieszanej wobec skarżącej.

10. Wziąwszy powyższe pod uwagę, a także to, że we wniesionym zażaleniu skarżąca nie ustosunkowała się do argumentacji przedstawionej w zaskarżonym postanowieniu, wykazującej brak spełnienia przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny uznał za w pełni uzasadnione postanowienie z 3 września 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu analizowanej skardze konstytucyjnej i nie uwzględnił zażalenia złożonego na to postanowienie.